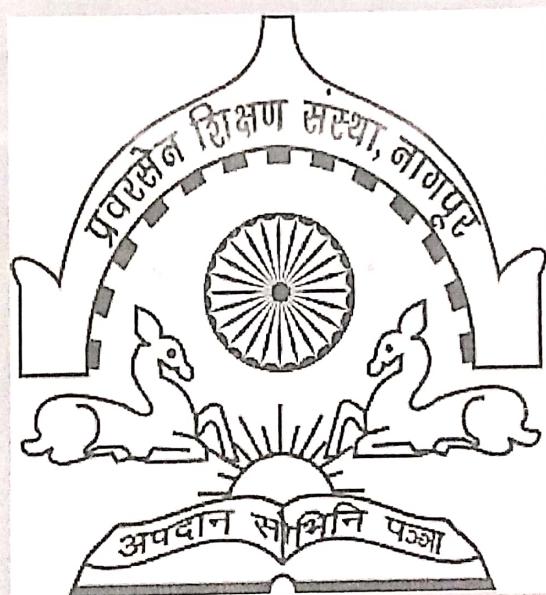

National e-Conference
On
“*The Impact of Digitization on Education and Educational Policies, Social Media, Human Behavior and Social Interaction during COVID-19*”

On

14 – 15 July, 2020

Organized by

*Dr. L. D. Balkhande College of Arts and Commerce
Pauni, Dist. Bhandara*

Editor

Dr. Anil Kosamkar
Organizing Secretary

Sr.No.	Name of the paper	Author	Page No.
55	कोविड— मुळे स्थलांतरित मजुरांच्या उद्भवलेल्या समस्या व त्यावरील उपाययोजना	प्रा. नौराश वामनरान खुवाळकर	298
56	भावनिक प्रश्नांची हाताळणी	प्रा. नरेश आविलकर	303
57	बेरोजगारी – एक सामाजिक वाप्तव	कु. गंहिणी मेश्राम	307
58	कोरोना/टाळेबंदी आणि शैक्षणिक बदलात ई-लर्निंगची भूमिका	प्रा. गर्खी श्रीराम तुरस्कर	311
59	कोरोना, महामारी, टाळेबंदी, आर्थिक मदी	प्रा.डॉ.प्रशांत एस.पगाडे	315
60	सोशल मीडिया : एक मृगजळ	प्रा.डॉ. अनिल वोपने	318
61	शिकवण्याच्या व शिकण्याच्या पद्धतीत सुधारणा करण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर	डॉ. देवमन श्रीकृष्ण उंवरकर	322
62	चित्रगट आणि मग्नीत कोविड १९ मध्ये मानवांक तनाव दूर करण्याचे प्रमाणी माध्यन	शरद गजभिये.	330
63	मृजनशील मन आणि मांगीतीक कल्पकला	प्रा. डॉ. गहुल एम भोरे	335
✓ 64	भावनिक समस्या व कोळीड – १९	प्रा.नाना ग.जाधव	339

भावनिक समस्या व कोळीड – १९

प्रा.नाना ग.जाधव
डॉ.एल.डी.बलखंडे कॉलेज ऑफ ऑट्सु अँण्ड कॉर्मर्स
पवनी. जि. भंडारा.

जागतीक समाजाच्या समस्यांचा इतिहास जर बघितला तर असे लक्षात येते की, संपूर्ण विश्व, हे अनेक विविध समस्यांनी ग्रासलेले आहे. मग त्या समस्या सामाजिक असो, राजकीय असो व आर्थिक, धार्मिक, मानसिक, बौद्धिक किंवा भावनिक असो, इत्यादि. समस्यांचे संशोधण व निराकरण या विविध सामाजिक शास्त्रांमध्ये, अनेक शास्त्रज्ञांनी प्रस्तृत केले आहे.

सध्याच्या सामाजिक परिस्थितीचा विचार केला असता, असे निर्दर्शणाम येते की, संपूर्ण जगाला भेडसावणारी एक समस्या म्हणजे कोराना व्हॉयरस, कोळीड – १९, या आचानक आलेल्या व्हॉयरस मुळे भारतीय समाजच काय, तर संपूर्ण जग भितीच्या व असुरक्षिततेच्या भावनेने ग्रासलेले आहे. कधी काय होईल याची कुणाला काहीही कल्पना नाही. तरी पण निर्माण झालेल्या या परिस्थितीवर, भारत सरकार, विविध उपाय योजना राबवत आहे. त्यावर करी मात करायची याचे संशोधन तर सुरुच आहे. शिवाय आरोग्य विभाग व विविध माध्यमांनद्वारे समाजाला जागृत करण्याचे काम, मोठ्याप्रमाणावर सुरु आहे. भावनिक समस्यावर अनेक संशोधकांनी आपले संशोधण करून, विविध पैलुवर प्रकाश टाकला आहे. मी पण माझ्या परिणे माझ्या अल्पशा संशोधणातू भावनिक समस्यावर संशोधन करण्याचा एक छोटोसा प्रयत्न करत आहे.

भावना म्हणजे, मनाती मनात होणाऱ्या आंदोलनांना ‘भावना’ म्हणतात.

प्रत्येक विचारांमुळे भावना निर्माण होतात. व निर्माण होणाऱ्या भावनांच्या संदर्भात जागृती असेल तर, आपण त्या भावना कोणाकडे तरी व्यक्त होतो. आणि आपल्या कृतिवर नियंत्रण आणतो. पण आपली जागृती नसेल तर, आपल्या मनात निर्माण होणाऱ्या भावना आपण कोणाजवळही व्यक्त होत नाही. त्यामुळे त्या बंदिस्त होतात. आणि मग त्या बंदिस्त भावनाचा स्पोट होऊन, ऐखादे चूकीचे कृत्ये शुद्धा घडू शकते. उदा. एखादया नालीचे पाणी जर नाली मध्ये तुंबले तर त्याची दुरांधी येते. आणि मग ती समस्या बनते. व रोगराई निर्माण करते. मग त्या समस्यांना दूर करण्यासाठी नालीतिल पाणी उपसून तीला प्रवाहित करावे लागते. म्हणजेच नालीतिल पाणी उपसून तीला प्रवाहित केल्यामुळे निर्माण होणारी समस्या दूर होते. म्हणजेच प्रत्येक व्यक्तीनी आपल्या

मनातील भावना कोणाकडे जर व्यक्त केल्या तर, त्या भावनांच्या समस्या बनत नाहीत. त्यासाठी प्रत्येकाला आपल्या विश्वासाचे कुणीतरी हवे असते, की ज्याच्यांकडे आपले मनमोकळे करता येईल.

भारतीय समाजाच्या तुलनेत युरोपातील लोक खुप एकटे राहतात. कारण तीथे कूटंब व्यवस्था नसल्यामुळे. ते कधी कोणाला केंव्हा सोडून जातील याचे काहीही सांगता येत नाही. म्हणून ते त्यांच्या भावना कोणाकडे व्यक्त करू शकत नाहीत. त्यामुळे ते आत्मकेंद्री बनतात आणि अशा समस्यांमुळे ते मनोरुग्ण बनण्यास भाग पडतात. म्हणून तिथे भावनिक समस्या मोठ्याप्रमाणावर दिसून येतात.

मर्शल रेजनबर्गी म्हणतात :-लोकांना नावे ठेवण्यासाठी आपल्याकडे खुप मोठ्या शब्दांचा साठा असतो. पण आपल्या भावनिक स्थितीचे वर्णन स्पष्टपणे करण्यासाठी आपल्याकडील शब्दाचा साठा खुप तोडका असतो.

ते म्हणतात की मी अमेरिका शाळेमध्ये २१ वर्ष पर्यंत अभ्यास केला, पण ह्या संपूर्ण वर्षात मला आठवत नाही की, कोणी असे म्हटले की, मला असे वाटले, कोणीही आपली भावना व्यक्त करतांना जाणवले नाही. कारण भावनांना महत्वहीन समजल्या जाते. महत्व कशाला दिले तर, विचार करण्याची पश्दत चांगली असली पाहिजे. व याची परिभाषा उच्चं पदावर काम करणारे सारेच लोक करायचे, आम्ही प्रशिक्षण घेणाऱ्या सर्व प्रशिक्षकांना शिक्षकांच्या व उच्चं पदावर काम करण्यान्यालोकांच्या सानिध्यात राहण्यासाठी प्रत्येकाला आपल्या पाहिरिणे राहावे लागते. व नेहमी हयाच विचारात राहावे लागत असे की, वरिष्ठांची दृष्टीने त्यांची मर्जी सांभाळीत आपल्याला वागायचे व बोलायचे आणि राहायचे.

म्हणून आपल्या भावनांना व्यक्त करण्याचे कोणतेही माध्यम नसल्यामुळे समस्या वाढतात.

भावनेची व्याख्या :-Emotion – हा शब्द to move या लॅटीन शब्दावरून तयार झाला आहे.

‘To move’ - हलविणे होय.